

**РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНИК „МЕЃУНАРОДНИ ФИНАНСИИ”
ОД ПРОФ. Д-Р ВЕСНА ГЕОРГИЕВА-СВРТИНОВ,
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип и Одлуката бр. 1202-100/5 од 23.9.2020 година, донесена на 192. редовна седница на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет, одржана на 22.9.2020 год., избрана е Рецензентска комисија во состав:

- **д-р Илија Груевски**, вонреден професор на Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип и
- **д-р Влатко Пачешковски** – доцент на Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Рецензентската комисија е формирана заради изготвување на извештај - рецензија за приложениот ракопис (учебник) со наслов „**Меѓународни финансии**“ од авторката проф. д-р Весна Георгиев-Свртинов, наменет за студентите на прв и втор циклус студии на Економскиот факултет, како и останати единици на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Економскиот факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „Меѓународни финансии“ од авторката проф. д-р Весна Георгиева-Свртинов претставува заокружена целина на материјалот поврзан со меѓународните финансии. Во услови на сè поголема економска глобализација на која се изложени и финансиските и нефинансиските компании во целиот свет, но и во Република Северна

Македонија, изучувањето на оваа предметна дисциплина е повеќе од неопходна. Учебникот е наменет за изучување на предметот Меѓународни финансии од страна на студентите на следниве насоки на прв циклус на студии: Бизнес економија (осми семестар, со неделен фонд на часови 2+1+1), Финансии (шести семестар, со неделен фонд на часови 2+2+2), Менаџмент и претприемништво (четврти семестар, со неделен фонд на часови 2+2+2) и Маркетинг менаџмент (осми семестар, со неделен фонд на часови 2+2+1).

Податоци за обемот на ракописот: Учебникот содржи 330 страници, кои содржат теоретска разработка на концептот меѓународни финансии, кој произлегува пред сè од незапирливиот процес на економска глобализација и на мултинационалните компании како главни носители на овој процес и следствено на тоа, разбирање на девизните пазари и девизните курсеви без кои не е можно извршување на меѓународните трансакции, на билансот на плаќање во кои се евидентираат сите меѓународни трансакции на една национална економија со останатиот дел од светот, како и бројни практични примери, илустрации и вежби, кои им овозможуваат на студентите многу полесно разбирање и совладување на оваа значајна и динамична проблематика. Трудот е пишуван во А4 формат, со единичен проред, со употреба на фонт Arial, големина на буквите 11. Сметаме дека обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите согласно со предвидениот број на часови и одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Трудот е креиран врз основа на потребата од создавање на учебно помагало, кое од теоретски и од практичен аспект ќе им овозможи на студентите стекнување на знаење за меѓународните финансии, со кои секојдневно се соочуваме.

Меѓународните финансии стануваат сè попопуларен концепт, кој значи менаџирање со финансии во меѓународното бизнис опкружување. Меѓународните финансиски активности им овозможуваат на организациите да остварат бизнис и да склучат меѓународни зделки со бизнис партнери, кои се наоѓаат насекаде низ светот. Оваа дисциплина особено доби значење кога земјите започнаа да ги отстрануваат пречките за движење на добра, услуги, луѓе и капитал. Поради тоа, изучувањето на оваа дисциплина секојдневно станува повеќе од потребна.

Сметаме дека овој учебник се одликува со голема теоретска и практична значајност, како за студентите, така и за сите останати субјекти кои имаат интерес во оваа проблематика, т.е. кои се веќе вработени, но секојдневно повеќе или помалку се изложени на бројни предизвици кои ги носи економската глобализација и оттука треба да ги разбираат меѓународните финансии.

Краток опис на содржината: Содржински, трудот е конципиран во 11 поглавја, за кои следи кратка презентација на нивните цели и структура.

Првата глава е посветена на глобализацијата, а посебен акцент е ставен на економската глобализација. Имено, меѓународните финансии како научна дисциплина не би постоеле без процесот на глобализација. Во рамките на оваа глава се изучуваат предностите кои глобализацијата ги нуди за сите учесници во глобалната економија, но и нејзините негативни страни, почнувајќи од финансиските кризи кои последниве децении се случуваа, зголемувањето на јазот меѓу богатите и сиромашните земји во светот, до намалувањето на суверенитетот на националните држави. Преку различните дебати за новиот економски поредок настанат како резултат на глобализацијата, во оваа глава се истакнуваат ставовите на истакнати и еминентни научници од областа, како на оние кои го поддржуваат овој процес, така и на оние кои го критикуваат, оставајќи им на студентите кои го изучуваат овој предмет да пронајдат свои ставови, за нивно сопствено разбирање и практикување на овој процес.

Втората глава од учебникот е посветена на мултинационалните корпорации и претставува логичко продолжување на првата глава, бидејќи овие корпорации се носители на процесот на економската глобализација. Најпрво се истакнува нивното огромно влијание во глобалната економија. Потоа, се анализираат стратегиите со кои овие компании можат да настапат на странските пазари. Покрај тоа, преку практични примери се разгледува ризикот со кој можат овие компании да се соочат, а кои не е својствен за локалните компании, како: промени во девизните курсеви, непредвидливост на стапката на инфлација во странската земја, можноста за двојно оданочување на добивката, ризик од блокирање на трансферот на заработката во домашната земја, користење на странски судски институции и бројни други политички и економски ризици кои можат да се случат, но и начините како мултинационалните корпорации можат да се заштитат и да ги намалат овие ризици.

Следните глави од учебникот се посветени на девизниот пазар и на девизните курсеви, без кои е невозможно да се изучува и разбере оваа предметна дисциплина.

Така, третата глава ги објаснува значењето, функциите и учесниците на девизниот пазар, како најактивен пазар на Земјата кој работи 24/7, без конкретна локација. Следниот дел од оваа глава е посветен на девизните курсеви, при што се објаснува разликата меѓу номинални наспроти реални курсеви, промптни наспроти термински курсеви, потоа што претставуваат вкрстени курсеви, триаголна арбитража итн. Во оваа глава преку конкретни, практични примери се објаснува што значи апрецијација, а што депрецијација на девизните курсеви и како тие влијаат на увозот и на извозот во земјата која се соочила со промена на девизниот курс. На крајот од оваа глава се анализираат факторите кои можат да влијаат на промена на девизните курсеви, што пак е од значење за сите оние кои имаат меѓународни трансакции или отворена позиција во странска валута за да можат да направат приближна прогноза за нивното движење во иднина.

Четвртата глава се однесува на можните начини кои сите оние кои имаат девизна изложеност можат да ги користат за да се заштитат од флукуациите на девизните курсеви, кои можат да влијаат на намалување на приходот или на зголемување на трошоците

на меѓународната трансакција. Притоа се анализираат различните видови изложеност на девизен ризик: трансакциска, економска и сметководствена, како и стратегиите за намалување на ризикот од ваквите изложености. Посебен дел во рамките на оваа глава е посветен на девизните финансиски деривати, чија појава се должи токму на големите флукутации на девизните курсеви. Преку бројни практични, хипотетички примери се објаснува што претставуваат овие изведени финансиски инструменти, како што се: терминските договори, фјучерсите, опциите и своповите.

Петтата глава е посветена на режимите на девизни курсеви кои постојат во денешно време. Притоа се става акцент на флукуирачкиот девизен курс, кој е режим каде што цената на една валута се определува на девизниот пазар врз основа на понудата и побарувачката на валутата во однос на други валути и на фиксниот девизен курс, чија вредност е официјално утврдена од страна на владата и се заснова на одржување на фиксна вредност на домашната валута, во однос на една или повеќе странски валути. Исто така, се анализираат предностите и негативните страни на овие два различни режими на девизни курсеви. Покрај основните видови режими кои претставуваат два екстремни случаи се разгледуваат и останати режими кои можат националните економии да ги применуваат, како: раководено флукуирачки курс, валутен борд, доларизација(евроизација) и валутни униии.

Шестата глава се однесува на меѓународниот монетарен систем, кој се однесува на правилата, со кои се детерминираат девизните курсеви меѓу националните валути. Во рамките на оваа глава се разгледуваат меѓународните монетарни системи, од Златниот стандард, преку Бретонвудскиот систем, до денешниот меѓународен монетарен систем.

Седмата глава е посветена на тоа што претставува оптимално валутно подрачје и кои се критериумите за постоење на оптимална валутна зона. Понатаму се истакнуваат предностите кои една земја може да ги има од приклучувањето во валутна зона, а кои се однесуваат пред сè на поедноставните економските пресметки и попредвидлива основа за одлуки кои вклучуваат меѓународни трансакции, отколку флексибилните курсеви. Исто така, се изучува економската интеграција и недостатоците од валутните зони. Имено, кога земјата пристапува кон ваква валутна зона се откажува од нејзината способност да ги користи девизниот курс и монетарната политика за да ги стабилизира производството и вработеноста, но и кога користи од влезот во ваква зона е поголема од трошоците. На крајот од овој дел е направена анализа за тоа дали еврозоната претставува оптимално валутно подрачје, а како споредба се користи валутното подрачје на САД.

Во осмата глава се изучува глобалниот пазар на капитал, кои се мотивите за инвестирање и за позајмување на овој меѓународен пазар, кои се неговите главни компоненти, кои се главните учесници итн. Исто така, се анализираат ефектите и последиците кои земјите ги имаат од слободното движење на капиталот.

Деветтата глава се однесува на билансот на плаќање, без кој е невозможно да се евидентираат меѓународните трансакции кои државите ги прават. Всушност, билансот на плаќање ги прикажува сите економски трансакции на една национална економија со останатиот дел од светот. Притоа, се анализира неговата структура која е составена од тековна и капитално-финансиска сметка. Во тековната сметка се евидентира увозот и извозот на добра и услуги, доходните наплати и исплати од и во странство, како и нето унилатералните трансфери. Во капитално-финансиската сметка се евидентираат трансакциите кои вклучуваат тек на средства во или вон една земја, а кои произлегуваат од купување или продажба на финансиски средства, т.е. актива, како на пример: пари, акции, обврзници, фабрики, официјални (меѓународни) резервни средства итн. Во рамките на оваа глава преку бројни практични примери се објаснува начинот на кој се евидентираат трансакциите во билансот на плаќање. Исто така, се разгледуваат причините за нерамнотежа на платниот биланс и начините за приспособување, урамнотежување на билансот. На крајот од оваа глава е посветен дел во кој се анализираат карактеристиките на билансот на плаќање на Република Северна Македонија.

Десеттата глава се однесува на меѓународната трговија, која секако е потребна за да се сфатат во целост меѓународните финансии. Притоа се анализира нејзиното значење за светската економија во целина, се разгледуваат теориите на меѓународната трговија, факторите кои влијаат на меѓународните трговски текови, како се финансира извозот и увозот во меѓународната трговија, како и инструментите на трговската политика.

Последната, единаесетта глава е посветена на странските директни инвестиции, кои иако се споменуваат во делот од платниот биланс, сепак за потребите на оваа научна дисциплина заслужуваат посебен дел. Притоа се дава одговор на прашањето зошто компаниите наместо извоз или лиценцирање се одлучуваат за вакви инвестиции. Понатаму, се анализираат придобивките и трошоците за земјите приматели на странски инвестиции и за земјите од кои потекнуваат овие инвестиции. Исто така, се разгледуваат формите на странски директни инвестиции, а во рамките на тоа добрите и лошите страни на преземањата и на гринфилд инвестициите.

Преку презентираниот начин на обработка на одделните глави од учебникот сметаме дека е постигната главната цел на авторот – да им помогне на студентите, а и на идните финансиски менаџери да утврдат како меѓународните настани може да влијаат на нивниот бизнис, како и кои чекори треба да бидат преземени со цел да се искористат позитивните ефекти од овие настани, а во исто време како бизнисот да се заштити од оние настани кои се случуваат на меѓународно ниво, но кои можат да имаат негативни ефекти врз работењето на фирмата. Во денешно време, со сè помали бариери за меѓународна трговија и финансиски текови, како и поради современата комуникациска технологија, сите финансии стануваат помалку или повеќе меѓународни. Оттука, во светот во кој денес живееме неопходно е за сите, особено за студентите кои изучуваат економија да ги разберат меѓународните финансии.

Согласно со горенаведените констатации, а врз основа на детално анализирање на содржината на ракописот, го даваме следниов

ЗАКЛУЧОК

Учебникот „Меѓународни финансии“ од авторката проф. д-р Весна Георгиева-Свртинов претставува сеопфатна целина на материјата поврзана со меѓународните финансии. Авторката презентира успешна комбинација на теоретскиот и практичниот аспект на проблематиката, со цел предметната материја да се доближи до студентите и да им се помогне да научат како оваа комплексна проблематика да ја применат во практичната работа. Се надеваме дека студентите ќе стекнат соодветни знаења, кои понатаму ќе можат да ги применат како во изучувањето на останатите предметни дисциплини, така и во нивната понатамошна професионална работа.

Новиот економски поредок предизвикан од процесот на економска глобализација, неминовно бара изучување и разбирање на научната дисциплина - меѓународни финансии. Оваа дисциплина ќе им помогне на студентите кои во иднина би се вработиле во меѓународна компанија, но и на оние студенти кои ќе работат во локална компанија, бидејќи ниту локалните компании повеќе не се изолирани од процесот на економска глобализација, а оттука и на меѓународните трансакции. Исто така, учебникот е од корист и за пошироката стручна јавност за полесно совладување на предизвиците кои ги носи новиот економски поредок. Од оваа причина, препорачуваме истиот да биде објавен.

Врз основа на изнесеното, имаме особена чест на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип да му предложиме учебникот со наслов „Меѓународни финансии“ од авторката проф. д-р Весна Георгиева-Свртинов да го одобри за издавање.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Илија Груевски, вонреден професор, с.р.
Д-р Влатко Пачешковски, доцент, с.р.